

De focus bij het Topsector project duurzame bladgewassen ligt op het ontwikkelen van een nieuw teeltconcept waarin maatregelen gecombineerd worden tot een zo duurzaam mogelijke teelt.

beschikbare middelenpakket. Momenteel hebben vrijwel alle ijsbergslarassen Nas 0, maar er wordt toch gespoten om te voorkomen dat andere bladluizen opduiken. Verdere resistentieverdeling zou dat kunnen voorkomen.

Voor een optimaal groeiende plant is het niet alleen zaak belagers te weren. Ook een vruchtbare, gezonde, weerbare bodem is nodig om de plantweerbaarheid te bevorderen. In hoeverre dragen biostimulanten en low-risk middelen daaraan bij? Van sommige groene middelen is inmiddels bekend dat ze negatief kunnen uitwerken op bodemleven. Past zo'n product dan wel in het nieuwe concept? En wat is hun effect op voedselveiligheid? Vanuit de glastuinbouw is bekend dat planten die veel stikstof bevatten, aantrekkelijker zijn voor bladluizen. Met plantsapanalyses is dat te meten en in de bemesting op te sturen. Uiteraard is dat in de vollegrond veel lastiger, maar je kunt er wel rekening mee houden door lagere adviesgiften en regelmatig bijbemesten.

Ook kun je sturen op de K/Ca-verhouding, bijvoorbeeld met bladmeststoffen. Die verhouding heeft invloed op *Bremia*. De komende vier jaar zal ook gekeken worden naar de mogelijke rol van biostimulanten en low-risk middelen. Wat is hun bestrijdingseffect op insecten of schimmels, maar ook: wat zijn eventuele nadelige effecten op het eindproduct of het bodemleven?

Om op middelengebruik te besparen, zal er verder gekeken worden naar de rol van beslissingsondersteunende systemen bij bijvoorbeeld de aanpak van *Bremia*. Op het juiste moment preventief of curatief spuiten, kán middelbesparing opleveren. Door gebruik van cameratechnieken, sensoren en robotisering is het mogelijk plaats specifieke behandelingen uit te voeren of plantgericht te spuiten en dat kan eveneens middelenreductie opleveren.

Plantdichtheid en pottyp

Ook gevestigde waarden als plantdichtheid, pottyp

en plantgrootte zullen te- gen het licht gehouden worden. Dichter planten werkt onkruid onderdrukkend, maar de tijdsperiode van schoffelen is wel korter. Ook zou het schimmels in de hand kunnen werken. Aan de andere kant is bij een grotere gewasmassa per hectare de hoeveelheid middel per kilo product lager en dat is dan weer gunstig voor het residu. Een grotere potmaat geeft de mogelijkheid de plant meer mee te geven en maakt de weggroei makkelijker. Maar in hoeverre zijn tijdens de opkweek bepaalde producten al via het plantje of de potgrond toe te dienen en als dat gaat, hoe lang duurt het effect? Een grotere pot is sowieso duurder en kost meer opkweekruimte.

"Alles wat we gaan doen, staat in het teken van 'wat kan er wel, wat kan er niet en wat zijn de consequenties'", vat Dave Smit samen. "Over vier jaar zou er heel veel, zo niet alles, duidelijk moeten zijn." De voorzitter heeft zeker ambities en die stralen af op het bladgewassencollectief en op het Topsector-project duurzame bladgewassen.